

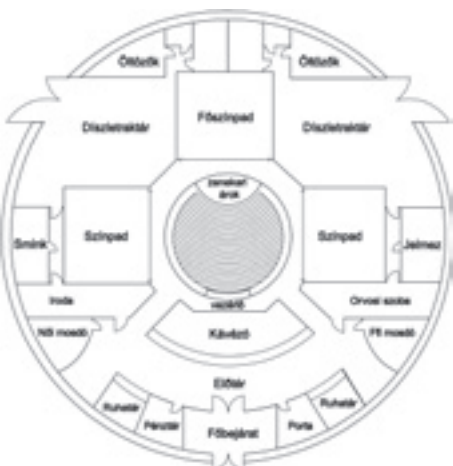
Hallgatói elképzelések

A Színház- és Filmművészeti Egyetem műszaki vezetőképző tanfolyama – sok más tudnivaló mellett – érdekes, gondolkodásra készítő feladattal is „szolgál” hallgatóinak. Így a rajzolással kapcsolatos munkák, elsősorban a színpadi alaprajzok és met-szetek világának megismerésén kívül vizsgafeladatként el kellett készíteni egy egész színház terveit is.

Színházat tervezni (főleg jól működőt) még a hivatott építészek számára is komoly fejtörést jelent, felmerülhet hát a kérdés, mit kezdjen egy ilyen feladattal egy színpadmester vagy fővilágosító-jelölt? Természetesen más jellegű kérdések megválaszolását. Elsősorban azt, hogy a funkciókat tekintve minden oldalról, kénytelenül is át kell gondolniuk egy színház egészét, a nézőtéri felügyelő feladatától kezdve az orvosi szoba helyes elhelyezéséig, az egyes munkaterületek színpadhoz viszonyított helyét, mi kerüljön a játéktér közvetlen közelébe, és mit elég a harmadik emeletre rajzolni, hogyan legyenek a szállítási útvonalak kialakítva, hogy az ott zajló munka ne zavarja a színpadi próbát... A lényeg, hogy jobb áttekintésük legyen egy színház egészének működéséről, és hogy abban milyen súllyal, hol helyezkedik el saját szűkebb szakterületük.

A 2015. évben végzetek esetében a tervek általában megfeleltek az elvárt színvonalnak, a legtöbb esetben elmondható, hogy a feladat „ki van pipálva”. Született azonban két olyan színházterv is, melyek messze meghaladják a kötelezőt, nem is a műszaki megfogalmazás, megvalósítás, a megrajzolás miatt, hanem a mögöttes gondolatok okán. Alapos tájékozódás után, az ez irányú nemzetközi irodalmat is tanulmányozva, hosszas gondolkodás, vázlatok készítése, több héten át tartó konzultációk után született meg a rajzban rögzített végeredmény.

Balázs Edina egészen szokatlan helyszínt választott, talán Molière iránti tiszteletéből

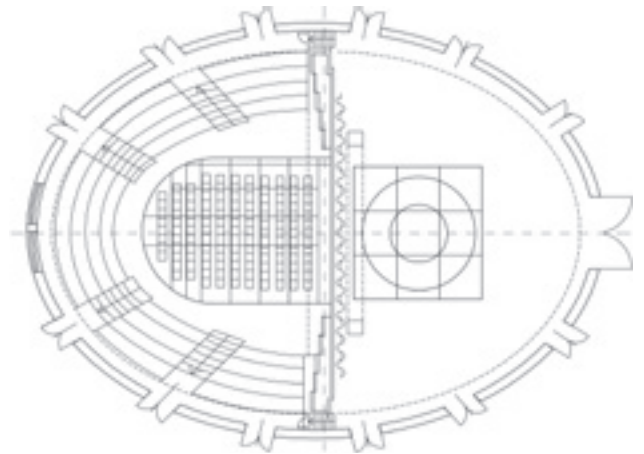
► Balázs Edina körszínháza

kiindulva, a versailles-i kastély parkját, annak is barokk tengelyében egy szökőkút helyét. Műleírásában meghatározza, hogy egy saját társulattal nem rendelkező, befogadó zenés táncszínházat gondol, mely többnyire komédiák színtere.

A színháznak zsinórpadlása nincsen, van viszont három – mondjuk úgy, barokkos – színpada. Az épület közepén van egy 35 méter átmérőjű forgószínpad, ezen helyezkedik el az 576 fős nézőtér, a zenekari árok és a megfelelő lejtéssel rendelkező széksorok mögött a világítási és a hangvezérlés. Az egymástól 90 fokkal elforgatott három színpad közül mindig csak az egyik játszik, helyszínaváltozás esetén a közönséget (zenekart, műszaki vezérlőt) forgatják az új színpad irányába. Közben a másik két színpadon – megfelelő hangszigetelő rendszer mögött – további színpadképek állíthatók be. A világítási rendszerek mindhárom színpadhoz egyformán ki vannak építve.

A német színháztechnikus Furtenbach már a XVIII. században tervezett hasonló színházat, ott négy színpaddal számolt (nem épült meg). Spanyolországban már a XVI. században léteztek ovális alakú nézőterek, két végükön színpaddal. Itt a közönség fordult az új helyszín felé. Balázs Edina színházában a negyedik irány a közönség fogadására szolgál. A tervezés során ravaszul kikerül néhány kérdést: elégsz a kastélypark, a műhelyek valahol máshol vannak, a színpadok alacsonyok, így nem kell vasfüggöny. Viszont az egész kör alakú létesítményt egyetlen kupola alá helyezi, mely valójában egy hatalmas, fénylő igazgyöngy. Nem véletlen, Versailles-ban vagyunk.

Egyed Zoltán otthonának, Békéscsabának kellős közepére építene egy sokoldalúan használható arénát. Alaprajzilag ovális, kisebbik átlója osztja kétfelé, elvileg színpaddá, nézőtérre. Legfontosabb elem a két részt elválasztó, a tetőig felérő, két méter vastag szerkezeti rész, mely magába foglalja a tűzzárást, a hagyomá-

► Egyed Zoltán oválszínháza

nyos előfüggönyrendszert, de egy olyan vízszintesen mozgó lamellarészt is, mely lehetővé teszi, hogy az egész aréna egy térként működjék. Ilyenkor egy kisebb Colosseumhoz hasonlít, körös-körül lépcsős ülésorokkal. Ennek megfelelően a vasfüggöny szélessége is 23,0 m. A felsőgépezet csökkent mértékben, de megjelenik a nézőtér felett is, az alsógépezet sok, különböző méretű süllyedőt foglal magába, részben színpadi célokra, részben a nézőtér különböző kialakítását segítve. Van egy gyűrűs forgó is, mely mobil, akár a nézőtérre is kitolható, és ha nincsen rá szükség, a süllyedőterben parkol.

A végeredmény egy széles körűen variálható létesítmény, mely a hagyományos kukucska-színpadtól kezdve a különféle nézőtér-színpad-variációkon keresztül akár kispályás labdarúgó-mérkőzések megtartására is alkalmas. Igaz, műszaki kialakítása nem olcsó, az üzemeltetés sem lehet az, de hogy a város szinte minden rendezvényötletének helyet tudna adni, az biztos.

A tervnek van filozófiai alapja is, a közönség és a színpadi művészet találkozási vonala, a rivalda helye fölé a tetőn egy csillagvizsgáló építése is fontos a tervben, hogy így a horizontális és az ég felé mutató vonal az, ami „a színházművészetben nem elhanyagolható. (Gondoljunk akár a görögök hármasszektusú színházára, ahol a világot egy földi, egy alvilági és egy mennyei, égi szférára osztották.)”